

erindres, at Stigningen af Gælden ikke er nominel, den er reel og vil vare, indtil den er afbetalt, og det varer mange Aar.

Men saa er der noget, som gør Billedet mindre lyst. Jeg mindedes, at jeg havde set lidt Statistik i dette Spørgsmaal i de statistiske Meddelelser, der i disse Dage ere delte om, og jeg fik da i Sinde at undersøge, hvorledes det forholdt sig. Det viste sig da, at selv om de Tal, det ærede Medlem anførte for Tidsrummet 1901—09, vare rigtige, viste Statistikken et helt andet og modsat Billede for Aaret 1909. Ifølge denne Statistik i Statistiske Efterretninger Nr. 10 for Aaret 1910 viser det sig, at for de solgte Gaarde uden Besætning, altsaa for Bygninger og Jord, har Prisen i 1909 pr. Td. Hartkorn været 6,588 Kr., hvorimod den i 1908 var 6,414 Kr., medens Gælden i samme Tidsrum i 1909 var 4,360 Kr. og i 1908 4,100 Kr. Det viser altsaa, at Prisen i det nævnte Aar er stegen med 174 Kr. pr. Td. Hartkorn, medens Gælden er stegen med 260 Kr. pr. Td. Hartkorn. Hvis det ærede Medlems Tal ere rigtige, og jeg lader dem staa for det ærede Medlems Regning, da jeg ikke har undersøgt dem, har det sidste Aar 1909 i Modsætning til Aarene 1901—09 vist et ganske modsat Resultat. Hvad der giver mig Anledning til den største Bekymring, kan jeg gerne sige for Landets Fremtid, er dette, at Gælden stadig stiger ikke mindst for Landbrugets Vedkommende. Nu er det jo saaledes, at en Del af denne Gæld opvejes af de Forbedringer, der finde Sted paa Ejendommene, f. Eks. Heders Opdyrking og Kultivering, Dræningsarbejder o.s.v., saa at Jorden kommer i bedre Kulturtilstand og kan give større Udbytte. Dette er en naturlig Aarsag til Prisstigningen og noget, der bevirker, at en større Gæld kan forrentes, uden at det Udbytte, der bliver til Brugerne eller dem, der arbejde med Landbruget, bliver mindre. Men den Prisstigning, som finder Sted og kan medføre ogsaa Stigning af Gælden, der er en Følge af de øjeblikkelige Konjunkturer, den er en større Fare, fordi den bevirker, at der bliver større og større Kapital at forrente, og naar Forholdet nu er det, at det danske Landbrug er kommet op paa at skulle forrente et Beløb af saadant noget som 1,700 Mill. Kr., saa vil det ses, at det er

en ret betydelig Sum, der skal ud af det danske Landbrug, inden der bliver en rød Øre til dem, der have Ejendommene, og dem, der skulle arbejde for disse Ejendomsbesiddere. Dette er en stor Fare for vort Landbrug og for vort Land i det hele taget, og dersom man skal komme denne Fare til Livs, tror jeg kun, der er een Vej at gaa, og det er at søge at hindre Kapitalen i, gennem en forhøjet Anbringelse af Prioriteter, at lægge i den Grad Beslag ikke alene paa de Fremskridt, der foregaa i Landbruget, men ogsaa paa den bedre Rentabilitet, som en øjeblikkelig Konjunkturstigning, f. Eks. en stigende Pris paa Landbrugsprodukter, kan fremkalde. Navnlig det sidste er farligt. Kommer den Tid, da det gaar nedad, da Konjunkturerne blive daarligere, og Landbrugsprodukterne ikke kunne indvinde den samme Pris, men give mindre Udbytte, saa kan Gælden ikke derfor fjernes fra de Ejendomme, den hviler paa. Blot en lille Nedgang i Prisen paa Landbrugsprodukter kan da bevirke, at vedkommende Ejendomsbesidder — han er det maaske i Virkeligheden kun af Navn, fordi det er saa lidt, han ejer af den Virksomhed, han kaldes Ejer af — maa forlade sin Ejendom. Og Kapitalen lider først Tab, naar den Mand, der staa som Ejer af den pantsatte Genstand, har mistet alt det, han havde. Altsaa, dersom der skulde komme den Tid, da vi faa Nedgangskonjunkturer for Landbrugsprodukter og dermed ogsaa Nedgang i Landejendomspriserne, vil det vise sig, at der er mere berettiget i det mørke Billede, man fra anden Side har malet, end der er just i disse Dage.

Hvorledes skal man da modvirke, at denne Udvikling fortsættes? Der er nemlig en naturlig Aarsag til, at Landbruget mere og mere prioriteres, og dersom vi ikke ere i Stand til at forandre de Forhold, som bevirke dette, vil denne Udvikling fortsættes stadig og uafbrudt. Jeg skal kort nævne, hvad der er den naturlige Aarsag — den er i nogen Grad nævnt af et af de ærede Medlemmer, der have talt her, idet han udtalte sin Bekymring over, at der blev givet saa let Adgang til Laan gennem de mange Laaneinstitutter og navnlig Hypotekforeninger. Den lette Adgang til Laan gør naturligvis sit dertil; men fremdeles er